

De "grachtenkaart": overheidscontrole en bedreiging van privaat eigendom?

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) is bezig met een allesomvattend project: de opmaak van een zogenaamde "grachtenkaart". Een cartografische oefening die niet enkel de grotere waterlopen in kaart brengt, maar ook de kleinste laantjes en lijnvormige oneffenheden in een weide als potentieel afwateringskanaal registreert. Een nobele poging tot waterbeheer, zou je kunnen denken. Maar achter deze kaart schuilt voor ons een diepgaandere vraag: hoe ver mag een overheid gaan in het controleren en herdefiniëren van privaat eigendom? En zit hier misschien een verborgen agenda achter?

Officieel wordt de grachtenkaart voorgesteld als een instrument om het waterbeheer efficiënter te maken en overstromingen beter te voorkomen. Vlaanderen heeft immers een waterproblematiek: te snel zeer nat wanneer het extreem hard regent, te snel zeer droog wanneer het lang niet regent en zeer warm wordt. Waterlopen en grachten spelen een cruciale rol in het sturen van waterstromen, zover zijn wij mee in het verhaal.

Maar door werkelijk elke laagte, privaat grachtje en greppel administratief vast te leggen, krijgen we een realiteit waarin eigenaars plots geconfronteerd worden met mogelijke beperkingen op hun eigen gronden.

Wat is de volgende stap? Worden landbouwers of eigenaars van lageregelegen percelen van hogerhand ten allen tijde en zonder verhaal mede verantwoordelijk gesteld voor waterbeheer en bij gevolg ook waterafvoer? Komt er een nieuwe reeks regels en verplichtingen die de facto privaat grondbezit inperken? De overheid verschuift met dit grachtenproject langzaam maar zeker haar bevoegdheden richting private eigenaars, zonder dat daar een maatschappelijk debat over is gevoerd. In hoeverre is dit een initiatief dat politiek gedragen is of is dit een puur ambtelijk initiatief dat voorbij gaat aan elke betrokkenheid van andere publieke waterbeheerders en eigenaars? De bevraging van de gemeentebesturen, nogal op dwingende wijze geformuleerd, die moet beantwoord worden tegen eind april is op veel gemeentehuizen op ongeloof onthaald. Terecht, wat ons betreft.

Wat hier gebeurt, is niet nieuw. De overheid heeft de neiging om via regelgeving haar greep op privaat bezit te versterken. Vandaag worden private grachten en natuurlijke laagtes plots als potentieel publieke waterlopen bestempeld. Wat morgen? Zal een perceel dat historisch gevoelig is voor wateroverlast gekwalificeerd worden als bufferzone, zonder inspraak van de eigenaar? Zal zo een nieuw geregistreerde waterloop ook afstandsregels met zich meebrengen voor het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen? De stap van administratieve registratie naar beleidsmatige ingrepen is immers klein. Dit is een sluipend proces waarin eigendomsrecht wordt uitgehold, zonder dat het als dusdanig benoemd wordt. Want als het waterbeheer zogenaamd algemeen belang dient, dan wordt verzet als asociaal bestempeld. Maar laat ons eerlijk zijn: wanneer een overheid zonder vergoeding infrastructuur of beperkingen oplegt aan privégrond, dan is dit niets minder dan een onteigening langs de achterdeur. Laat de politiek dit in gang gezet proces zo maar verder gaan?

Het parlement heeft een fundamentele taak als waakhond van de uitvoerende macht, ook in Vlaanderen. Maar kijkt het kritisch genoeg naar de macht die de administratie naar zich toe trekt? Verschillende instanties dreigen steeds vaker beleidsbepalend te worden zonder parlementaire correctie. Hoeveel beleidsmaatregelen worden doorgevoerd zonder een degelijk debat over de impact op de landbouwerplattelandsbewoner en op het eigendomsrecht?

Het is tijd dat parlementsleden hun opdracht als controleurs van de regering ernstig nemen. Dit betekent niet alleen wetgeving goedkeuren, maar vooral ook kritisch kijken naar wat de administratie kan en mag. Want als vandaag een klein onschuldig ogend project zoals de "grachtenkaart" zonder weerstand wordt aanvaard, wat weerhoudt de overheid er dan van om morgen nóg een stap verder te gaan? De grachtenkaart is wat ons betreft geen neutraal instrument. Het lijkt eerder een politieke zet die meer invloed geeft aan de overheid op privaat eigendom.

We mogen niet naïef zijn: het lijkt misschien een technisch detail, maar het effect ervan is potentieel ingrijpend. De vraag is niet of de overheid waterbeheer moet organiseren, maar hoe ver ze mag gaan in het herdefiniëren van eigendom, ook al is dat een private gracht, en verplichtingen zonder instemming van de betrokkenen. Daar ligt de echte uitdaging voor onze Vlaamse volksvertegenwoordigers: bewaken zij het eigendomsrecht van de burgers of laten ze toe dat bureaucratische overmacht de norm wordt?

Hendrik Vandamme, landbouwer-voorzitter Algemeen Boerensyndicaat, op zoek naar respect.

#boerzktrespect | @voorzitter@absvzw.be | @hendrikABS

**ALGEMEEN
BOERENSYNDICAAT**
met verstand van boeren
Industrieweg 53 | 8800 Roeselare-Beveren
Tel. 051 26 08 20 | fax 051 24 25 39
www.absvzw.be | info@absvzw.be

**ADVIESBUREAU
ALGEMEEN BOERENSYNDICAAT**
Luw adviespartner
Industrieweg 53 | 8800 Roeselare-Beveren
Tel. 051 26 08 20 | fax 051 24 25 39
www.absvzw.be | adviesbureau@absvzw.be

**VROUWEN VAN HET
ALGEMEEN BOERENSYNDICAAT**
Boerinnen met verstand van boeren
Industrieweg 53 | 8800 Roeselare-Beveren
Tel. 051 26 08 29 | fax 051 24 25 39
www.vabsvzw.com | vabs@absvzw.be

Nationaal Agrarisch Centrum
partner in agrovorming
Industrieweg 53 | 8800 Roeselare-Beveren
T 051 26 08 30 | fax 051 24 25 39
www.nacvzw.be | info@nacvzw.be

**BABS
BOEKHOUDBUREAU ABS BV**
boekhouding met gezond verstand
Brusselsesteenweg 467 | 9090 Melle
Tel. 09 252 28 26
info@b-abs.be

Jongabs
voor landbouw met toekomst
Industrieweg 53 | 8800 Roeselare-Beveren
Tel. 051 26 08 20 | fax 051 24 25 39
www.absvzw.be | jongabs@absvzw.be

BOERENFRONT
Van Benedenlaan 32 | 2800 MECHELEN
Tel. 015 45 12 28 | Fax 015 45 12 08

[f](#) /ABSvzw

[t](#) @ABSvzw